

Birgitta Hulter, vårdlärare:

”Uppmuntra sexualiteten men provocera inte!”

Det räcker inte med att ha en positiv inställning till sex och vana att prata om sex med sina kompisar.

— Är man vårdare, har man ambitionen att ha ett professionellt förhållnings-sätt till patienternas och omsorgstagarnas problem. Det måste också gälla deras sexualitet.

— Det är väl självklart att vi ska ha beredskap att uppmuntra också patienternas sexuella liv, säger Birgitta Hulter, vårdlärare i skötarutbildningen på Magdeburgskolan i Uppsala.

När Birgitta Hulter anmälde sig till kursen i i sexologi för hälso- och sjukvårdspersonal, kom hon inte tomhänt. Hon gick just en kurs i tillämpad fysiologi för vårdlärare och arbetade med en specialuppgift, som hon trodde sig kunna få extra underlag till från sexologikursen: En litteraturstudie över forskning om kvinnlig sexualfysiologi.

Med sig hade hon också kunskaper från 5 + 5 poäng i sociologi vid sociologiska institutionen plus en personlig grundsyn:

Sjukvårdens anställda borde ha tillräckliga kunskaper och vara klara över sina egna attityder till sexualiteten för att kunna hjälpa patienterna leva ett gott liv även sexuellt.

— Sex ger möjlighet till så mycket glädje. Vad man gör är en personlig sak. Det beror på ens livsåskådning, erfarenheter och möjligheter.

— Det viktiga är att vi i vården har beredskap för att uppmuntra!

Behov och problem

Birgitta Hulters elever i skötarutbildningen är vuxna och har oftast flera års yrkeserfarenhet från den psykiatriska vården eller omsorgs-verksamheten.

— De kan ofta ge exempel på hur de möter sexuella problem i jobbet.

— Vi måste komma ihåg att många sjukvårdskonsumenter har både sexuella behov och sexuella problem.

— Så det finns verkligen anledning att försöka lära ut hur man kan hjälpa.

Birgitta Hulter menar att man inte automatiskt får ett professionellt förhållnings-sätt till patienternas sexuella problem bara för att man i övrigt arbetar professionellt.

Kliva över gränser

— Det är naturligt att sex är privat, intimt. Man frågar och rotar vanligen inte i människors sexliv. Men i vården ”kliver man över” många naturliga gränser: Man tvättar ju folk i underlivet till exempel. Och det är alltså viktigt att även se de sexuella behoven och problemen.

— Om man nu ska tala om nån helhetssyn....

När människor hamnar på institution, till exempel sjukhus och sjukhem, blir de avskurna från många möjligheter till privatliv.

Vaken personal som ser

— Och dessutom vet de hur man förväntas förhålla sig. Man ska inte ställa krav, allra minst på sexuell lycka. Det ingår i ”normal” fostran att man anpassar sig till institutionen.

— Därför krävs det att personalen är vaken och ser varje individs behov och möjligheter.

— Det är inte frågan om att man ska provocera fram sexualitet som inte finns. Men man ska inte hindra människor som har förmåga att njuta av sexuell glädje att göra det.

Birgitta Hulter menar att det största hindret för människor att få uppleva närhet, kärlek, sexualitet, när de ligger länge på sjukhus eller kanske tvingas bo på institution, kanske inte är att det inte finns privata rum att vara i.

— Nej problemet är bristande fantasi och inlevelseförmåga hos personalen på olika nivåer som gör att man inte är självklart tillmötesgående. Om man ens ser och förstår behoven.

Dessutom, tillägger Birgitta Hulter, är det inte så lätt att hjälpa patienter till bra sexliv om ens eget sexliv är obearbetat eller obefintligt.

Med hjälp menas inte att personalen ska vara sexsamariter, utan till exempel att man ska ge patienter möjlighet att vara ostörda tillsammans med anhöriga. Eller helt enkelt för sig själva.

Ska man orka ha en kärleksfull inställning och kunna leva sig in i patienternas ändrade perspektiv och möjligheter. Då måste man ha kunskaper. Och man måste ha haft möjlighet att bearbeta sina egna attityder.

”Jag är nöjd”

I skötarutbildningen på vårdskolan har man varje år temadagar om sexualitet och samlevnad. Där försöker man både förmedla kunskaper och visa på hur man kan förhålla sig till människors sexuella behov.

Tid ägnas också till att arbeta med elevernas egna attityder till sexualitet i både den egna och andras.

Birgitta Hulter tycker att sexologikursen på neurologiska institutionen givit henne en bra påbyggnad till hennes tidigare kunskaper. En bra grund för undervisningen.

— Jag är särskilt nöjd med att ha fått veta mer om hur olika sjukdomar och behandlingar medicinskt påverkar vår förmåga till sexuell aktivitet! ■

— Vi måste uppmuntra de patienter som kan och vill att ta vara på sin sexualitet. Men vi ska inte provocera fram något som inte finns, säger Birgitta Hulter.

Så kan du nå köns-pol:

Hud- och könspolikliniken har telefonnummer 018-16 76 50 för tidsbeställning och 16 71 19 för rådgivning.

Telefontider **måndag 12.00—15.00** och **tisdag-fredag 08.00—11.00**.

På mottagningen arbetar: Anders Hallén, vikarierande biträdande överläkare, Johan Wallin, biträdande överläkare och herpesforskare, Birgitta Billstein, avdelningsföreståndare, Margareta Clasborn, sjuksköterska, Birgit Gustafsson, kanslist, Britt Schenström, kanslist, Yvonne Wolfenstein, sjukvårdsbiträde, Gudrun Eriksson, sjukvårdsbiträde och Karin Furumark, kurator. ■